

Junamatkustajan oikeuksia koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/782 täytäntöönpanoa koskeva kertomus 7.6.2023– 31.12.2024

1 Yleistä

Rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/782 (jäljempänä asetus) 32 artiklan 3 kohdan mukaan kansallisten täytäntöönpanoelinten on joka toinen vuosi julkaistava tilastotietoja sisältäviä kertomuksia toiminnastaan sekä sovelletuista seuraamuksista. Asetusta alettiin sovelta-
maan 7.6.2023 alkaen. Tämä täytäntöönpanoa koskeva kertomus kattaa Liikenne- ja viestintäviraston (Traficom) toiminnan ajanjaksolla 7.6.2023–31.12.2024.

Traficomin toimivallasta säädetään liikenteen palveluista annetuin lain (320/2017, liikennepalvelulaki) 186 §:n 2 momentin 3 kohdassa ja 4 momentissa. Traficom valvoo asetuksen noudattamista yleisesti vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksien sekä liikematkustajien osalta. Traficom käsittelee vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeuksia koskevat valitukset. Muut kuin kuluttajat eli liikematkustajat voivat ilmoittaa ongelmasta junamatkalla Traficomille. Liikematkustajille Traficom antaa heidän asiassaan yleistä neuvontaa.

Liikennepalvelulain 255 §:n 1 momentin mukaan Traficom voi velvoittaa EU-asetusta rikkoneen korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä ja asettaa päätöksen tehosteeksi uhkasakon.

Tapauskohtaisesti Traficom valvoo asetuksen noudattamista Suomessa myös yhteistyössä kuluttaja-asiamiehen kanssa. Kuluttaja-asiamies valvoo Suomessa kuluttajien oikeuksien noudattamista ja kuluttajariitalautakunta käsittelee kuluttajien yksittäiset riita-asiat.

2 Yhteydenotot ja valitukset

Traficom saa vuosittain vain vähän asetuksen soveltamisalaan liittyviä yhteydenottoja. Esimerkiksi vuonna 2023 Traficom ei saanut yhtään asetuksen soveltamisalaan liittyvää yhteydenottoa. Vuonna 2024 Traficom sai kolme asetuksen soveltamisalaan kuuluvaa yhteydenottoa, joissa matkustaja sai yleistä neuvontaa. Vuosina 2023–2024 Traficom ei siten antanut yhtään asetukseen liittyvää ratkaisusuositusta.

3 Valvontatoimenpiteet ja muu toiminta

Asetuksen soveltamisen alettua vuonna 2023 Traficom on kiinnittänyt huomioita liikenteenharjoittajan nettisivujen sisältöön. Lisäksi vuonna 2023 Traficom on toimivaltuuksiensa puitteissa kiinnittänyt huomiota matkustajien henkilökohtaisen turvallisuuden toteutumiseen (asetuksen 27 artikla).

Asetuksen 20 artiklan 6 kohdan mukaan, jos direktiivin 2012/34/EU 13 a artiklan 3 kohdan mukaiset valmiussuunnitelmat on laadittu, rautatieyritysten on koordinoitava toimia asemanhaltijan ja rataverkon haltijan kanssa. Tavoitteena on varautua tilanteisiin, joissa voi syntyä merkittäviä häiriöitä tai pitkiä viivästyksiä, joiden seurauksena suuri määrä matkustajia joutuu odottamaan asemalla. Vuonna 2024 Traficom on selvittänyt näitä rautatieyrityksille asetettuja velvoitteita sekä tarkastellut sääntelyn suhdetta muuhun EU-lainsäädäntöön ja kansalliseen sääntelyyn.

Toimintakertomuksen mukaisella ajanjaksolla Suomessa on edelleen pyritty selvittämään asemanhaltijan käsitteeseen liittyviä tulkinnanvaraisuuksia. Traficom on osallistunut selvitystyöhön, jonka perusteella liikenne- ja viestintäministeriö laati aiheesta arviomuistion: [Asemanhaltijan lakisääteisten tehtävien ja vastuiden järjestäminen Suomessa](#). Liikenne- ja viestintäministeriö järjesti asiasta vuonna 2024 julkisen kuulemisen: [Asemanhaltijan tehtävien järjestäminen Suomessa \(VN/14164/2024\)](#). Asian selvittely on toistaiseksi kesken.

Vuonna 2024 Traficom julkaisi oppaan avustavan koiran kanssa matkustamisesta joukkoliikenteessä: [Avustavan koiran kanssa joukkoliikenteessä – Ohjeita avustavan koiran kanssa matkustamiseen](#). Opas kattaa myös avustavan koiran kanssa matkustamisen junaliikenteessä. Opas pyrkii helpottamaan avustavan koiran kanssa matkustamista kotimaassa, ja se on saatavilla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Oppaan sisällössä huomioidaan kansallinen lainsäädäntö sekä EU:n matkustajanoikeusasetukset.

Junamatkustajan oikeuksiin liittyvissä asioissa ei vuosina 2023–2024 asetettu uhkasakkoja.

4. Lisätietoja junaliikenteen esteettömyydestä ja matkustajamääristä Suomessa

Vuonna 2024 Traficom julkaisi junaliikenteen esteettömyydestä tilannekuvan, joka on saatavilla suomeksi: [Junaliikenteen esteettömyys](#). Tilannekuva kokoaa nykytilannekuvausta kauko- ja lähijunaliikennepalveluiden esteettömyydestä ja keskeisistä kehittämistarpeista. Tiedot ovat osa laajempaa [liikennejärjestelmäanalyysiä](#), johon kootaan strateginen

kokonaiskuva liikennejärjestelmän nykytilasta, kehitystarpeista ja toimintaympäristön kehityksestä.

Tilastokeskuksen¹ rautatietilaston mukaan rautateiden henkilöliikenteen matkamäärä vuonna 2023 oli yhteensä 82 miljoonaa matkaa eli noin 6 miljoonaa matkaa enemmän kuin vuonna 2022. Matkojen määrä kasvoi 8 % vuodesta 2022. Matkustajamäärät ovat kasvussa, mutta vuonna 2023 jäätiin vuoden 2019 huippulukemista vielä noin 10 miljoonan matkan verran.

Vuonna 2023 matkoista 82 % tehtiin lähiliikenteessä ja 18 % kaukoliikenteen junissa. Lähiliikenteen matkamäärät lisääntyivät 7 % ja kaukoliikenteen 14 % edellisvuodesta. Kaukoliikenteen matkoista kaikki tehtiin kotimaassa eikä kansainvälistä liikennettä ollut. Matkojen keskipituus oli 63 kilometriä, mikä oli 3 kilometriä pidempi kuin edellisenä vuonna.

Tilastokeskuksen² mukaan rautatieliikenteen henkilöliikenteessä tehtiin vuoden 2024 viimeisellä neljänneksellä 21,4 miljoonaa matkaa, mikä on yhden prosentin enemmän kuin edellisen vuoden vastaavalla neljänneksellä. Rautatieliikenteen laajempi vuositilasto vuodelta 2024 ei tämän raportin julkaisuhetkellä ollut vielä saatavilla.

¹ Lähde: Suomen virallinen tilasto (SVT): Rautatietilasto [verkkojulkaisu]. Viiteajankohta: 2023. ISSN=2670-3335. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 5.6.2025]. Saantitapa: <https://stat.fi/julkaisu/cln1qviwyzayl0cutrg192twx>.

² Lähde: Suomen virallinen tilasto (SVT): Rautatietilasto [verkkojulkaisu]. Viiteajankohta: 2024, 4. vuosineljännes. ISSN=2670-3335. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 5.6.2025]. Saantitapa: <https://stat.fi/julkaisu/cm0nvu71q0c5907utzisl41ep>.